

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1952

Ε.Τ.Δ. της Κ.Ε.Τ.Π.
ΙΟΥΛΙΟΥΝΑ 2008

κανόνες πού ὄσοι κρατούσανε μιὰ πέννα τούς ἐφαρμόζανε μὲ ἀληθινὴ εὐλάβεια. Ἐίτανε ζητήματα ἐπαγγελματικῆς ἠθικῆς. Ἐνας τέτοιος κανόνας εἶταν ὁ ἀπόλυτος σεβασμὸς τοῦ ξένου κειμένου. Ὅταν παρέθετες μιὰ γνώμη μέσα σὲ εἰσαγωγικά, εἶχες τὴν ὑποχρέωση νὰ σεβαστεῖς ὄχι μόνο τίς λέξεις καὶ τὴ στίξη, μὰ καὶ τὴν ὀρθογραφία καὶ τὰ τυπογραφικά λάθη ἀκόμα, ἂν ὑπῆρχαν. Κι ὅταν συζητούσες μιὰν ἀποψη, ὄφειλες νὰ τὴν ἐκφράσεις πρῶτα μὲ τὴ μεγαλύτερη πιστότητα κι ὕστερα νὰ τὴν ἀντικρούσεις. Τώρα τί νὰ πεῖς; Καὶ πῶς νὰ τὰ βγάλεις πέρα; Πῶς νὰ μιλήσεις ὅταν, ἀπὸ παντοῦ, παραποιῶνται τὰ λόγια σου καὶ, στὸ τέλος, βρῖσκεσαι ὑπόδικος γιὰ γνώμες πού δὲν εἶναι δικές σου; Δὲν εἶμαι σὲ θέση ν' ἀπαντήσω σ' αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα. Δεῶ τὴν ἀμηχανία μου.

Γ. Θ.

Τὸ Γαλλικὸ Θέατρο καὶ τὸ Κράτος

Διάβαζα τελευταία μιὰ ἔρευνα πού ἔγινε σχετικὰ μὲ τὴν ἐνίσχυση πού παρέχει στὸ Θέατρο τὸ Γαλλικὸ Κράτος. Ἀπ' τὴν ἔρευνα αὐτὴ καταφαίνεται ὅτι τὸ Ὑφυπουργεῖο Καλῶν Τεχνῶν πού εἶναι προσαρτημένο στὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας διαθέτει τὰ 90% τοῦ προϋπολογισμοῦ του γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ Θεάτρου. Κυρίως ἐνδιαφέρεται γιὰ νὰ παίζονται στὸ Παρίσι καὶ τὴν ἐπαρχία τὰ κλασσικὰ ἀριστουργήματα. Θέλει νὰ διατηρήσει ζωντανὴ τὴν πνευματικὴ κληρονομία τοῦ Ἑθνικοῦ, ὅπως φροντίζει νὰ διατηρήσει σὲ καλὴ κατάσταση τὰ ἱστορικὰ μνημεῖα, τὰ μουσεῖα καὶ τὰ ἔργα τέχνης τοῦ παρελθόντος. Γι' αὐτὸ κρίνει ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο τὸ ἔργο αὐτὸ νὰ τὸ ἀναλάβει τὸ ἴδιο τὸ Κράτος κι' ὄχι νὰ ἀφεθεῖ σὲ ἐρασιτεχνικούς θιάσους ἢ σὲ ἰδιωτικὲς πρωτοβουλίες.

Τρεῖς εἶναι οἱ κατηγορίες τῶν θεάτρων πού ἐνισχύει τὸ Κράτος.

Στὴ μιὰ κατηγορία περιλαμβάνεται ἡ «Γαλλικὴ Κωμῳδία» καὶ τὸ «Ὁδεῖον». Τὸ 1939 ἀπ' τὸν προϋπολογισμὸ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας πῆρε ἡ «Γαλλικὴ Κωμῳδία» 7.000.000 φράγκα καὶ τὸ «Ὁδεῖον» 4.000.000. Στὰ 1952 καὶ τὰ δυὸ μαζὶ Θέατρα πῆραν 291.000.000 φράγκα.

Στὴ δευτέρη κατηγορία περιλαμβάνεται τὸ Ἑθνικὸ Λαϊκὸ Θέατρο. Τὸ Θέατρο αὐτὸ ἰδρύθηκε πρὶν ἀπὸ τριάντα χρόνια. Εἶχε σκοπὸ νὰ δίνει ἕκαστὸ παραστάσεις κάθε χρόνο μὲ τιμὲς ἐλαττωμένες. Στὰ 1939 πῆρε ἐπιχορήγηση ἀπ' τὸ Κράτος 3.270.000 φράγκα. Ἡ ἐπιχορήγηση αὐξήθηκε τὸ 1951 σὲ 27.500.000 φράγκα. Σήμερα τὸ Θέατρο αὐτὸ εἶναι ὑποχρεωμένο νὰ δίνει 195 παραστάσεις τὸ χρόνο. Ἐχει μόνιμο θίασο καὶ ἐπιχορήγηση 53.000.000 φράγκα.

Στὴν τρίτη κατηγορία περιλαμβάνονται τὰ Ἐπαρχιακὰ δραματικὰ Κέντρα. Τὸ 1914 ὑπῆρχαν 63 τέτοια κέντρα. Μὲ τὴν τάση τῆς συγκεντρώσεως στὶς πόλεις τὰ κέντρα αὐτὰ διαλύθηκαν καὶ τὸ 1939 ἔμεινε ἓνα στὸ Στρασβούργο πού διαλύθηκε κι' αὐτό. Ἀπ' τὸ 1947 ἀρχίζει, μπορούμε νὰ ποῦμε, μιὰ θεατρικὴ ἀποκέντρωση. Ἰδρύεται τὸ πρῶτο δραματικὸ Κέντρο

στὴν Ἀνατολικὴ Γαλλία. Ἀπ' τὸ 1947 τὸ Κέντρο αὐτὸ ἔδωσε 876 παραστάσεις σὲ 63 πόλεις τῆς περιοχῆς καὶ ἔπαιξε 26 κλασσικὰ καὶ 20 σύγχρονα ἔργα. Μερικὰ ἀπ' τὰ ἔργα αὐτὰ εἶχαν τόση ἐπιτυχία πού τὰ ἀνέβασαν καὶ τὰ παρισινὰ θεάτρα ἐνῶ ὡς τότε τὰ εἶχαν ἀγνοήσει. Ἀπ' τὸ 1947 κ' ὕστερα ἰδρύθησαν ἄλλα τέσσαρα ἐπαρχιακὰ δραματικὰ Κέντρα.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπ' τίς κατηγορίες αὐτὲς τῶν Θεάτρων πού ἐπιχορηγεῖ τὸ Κράτος, ἐνισχύει ἀκόμα τούς δραματικούς συγγραφείς. Μιὰ ἐπιτροπὴ ἔχει συσταθεῖ γιὰ νὰ μελετᾷ τὰ ἔργα τῶν νέων συγγραφέων πού τῆς ὑποβάλλονται χειρόγραφα καὶ νὰ δίνει, σ' ὅσα κρίνει ἀξία νὰ παιχθοῦν, ἐπιχορήγηση πού νὰ ἐπιτρέπει σ' ἓνα Διευθυντὴ Θεάτρου νὰ ἐπιχειρήσει τὸ ἀνέβασμά τους. Ἐπίσης ἐπιχορηγεῖ τὰ Παρισινὰ Θεάτρα. Κάθε Διευθυντὴς Θεάτρου πού ἀνεβάζει ἓνα ἔργο μὲ πραγματικὴ λογοτεχνικὴ ἀξία μπορεῖ νὰ ζητήσει ἐπιχορήγηση ἀπ' τὸ Κράτος γιὰ τὴν προσπάθειά του. Μιὰ ἐπιτροπὴ, πού συνέρχεται κάθε δυὸ μῆνες, ἀποφασίζει ἂν πρέπει νὰ δοθεῖ ἢ ὄχι ἡ ἐπιχορήγηση. Ἀκόμα μιὰ ἐπιτροπὴ μοιράζει στους νέους θιάσους ἓνα ποσὸ 3.000.000 φράγκων. Τὸ ποσὸ αὐτὸ δινῆται πρὶν ὡς βραβεῖο σὲ διαγωνισμὸ μεταξὺ νέων θιάσων. Τέλος μπορεῖ νὰ ἐνισχύει τὸ Κράτος καὶ περιοδεῖες πού κάνουν οἱ θίασοι στὴν ἐπαρχία ἂν τὰ ἔργα πού ἀνεβάζουν εἶναι ἀξιόλογα.

Ἀπ' τὰ παραπάνω φαίνεται καθαρὰ ὅτι τὸ Γαλλικὸ Κράτος δίνει ἰδιαίτερη σημασία γιὰ τὸ Θέατρο.

Σ. Σ.

Ἐνας ἀπελπισμένος λόγος.

Πολλὲς ἀπελπισμένες φωνὲς ἀναπηδοῦν ἀπὸ τὰ λογοτεχνικὰ κείμενα. Λίγες μὲ ἔχουν συνταράξει τόσο ὅσο ἡ ἀπάντηση πού ἔδωσε ὁ φιλόσοφος Χάιντεγκερ σὲ κάποιον πού τοῦ ἔπαιρνε συνέντευξη καὶ τὸν ρώτησε τί βιβλίο ἐτοιμάζει. Οἱ περισσότερες σπαραχτικὲς κραυγὲς ἔχουν συναισθηματικὲς ἀφορμὲς· οἱ συναισθηματικοὶ τραυματισμοί, ὅσο κι' ἂν εἶναι βαθιοὶ κι' ἀλγεινοὶ, οἱ παροξυσμοί, θεραπεύονται μὲ τὸ χρόνο· ποιὰ κατηγορία μπορεῖ νὰ ὑπάρξει ὅταν ἔχει κανένας καταλήξει στὴν ἀπελπισία ψυχραμα, λογικά, ὕστερα ἀπὸ σκέψη;

Ὁ Χάιντεγκερ ἀποκρίθηκε: «Δὲν θὰ γράψω πιά ποτὲ τίποτε, γιατί γιὰ νὰ δοκιμάσω νὰ διαλύσω τίς παρεξηγήσεις πού προκάλεσε τὸ τελευταῖο μου βιβλίο θὰ ἔπρεπε νὰ καταβάλα ἓναν κόπο πολὺ μεγαλύτερο ἀπὸ κείνον πού ἀπαίτησε ἡ διαμόρφωσή του μέσα μου, καὶ ὕστερα ἡ συγγραφή του.» Τὴν ἐπανόρθωση ἄλλωστε θὰ τὴν ἐπακολουθοῦσαν ἄλλες πάλι παρεξηγήσεις.

Κάθε συγγραφέας ἔχει κάποτε ἀντιληφθεῖ ἢ τουλάχιστον ὑποπτευθεῖ, ὅτι ἡ ἀπόλυτη συνείδηση εἶναι ἀνέφικτη, ἀλλ' ἐξακολουθεῖ νὰ γράφει, καὶ γιατί ἡ ἔκφραση εἶναι γι' αὐτὸν ἀνάγκη,—προπάντων ἐπειδὴ τὸν βοηθεῖ νὰ αὐτοερευνηθεῖ, νὰ αὐτοαναγνωρισθεῖ, νὰ αὐτοα-

νακαλυφθεῖ, νὰ αὐτοσυνειδητοποιηθεῖ, — καὶ γιὰ τὴν παραδέχεται ὅτι ἐκεῖνο πού εἶναι δυνατό νὰ δώσει εἶναι ὄχι αὐτοῦσιο τὸν ἑαυτό του, ποὺ στὴν ἀκεραιότητά του θὰ παραμείνει ἀπροσπλάστοσ καὶ ἀγνωστος, ἀλλ' ἀφετηρίες ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἄλλοι θὰ συνεχίσουν τὴν πορεία, καθένας μὲ τὸν δικό του τρόπο, καὶ καθένας μόνος.

Τὸ πόσο διάφορες ἀπηρνήσεις, ἐπιδράσεις, προεχτάσεις ἔχει ἓνα ἀνάγνωσμα, μοῦ ἔδωσε τὴν εὐκαιρία ἀκόμα μιὰ φορά νὰ τὸ διαπιστώσω αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ συνέντευξις. Ὁ κ. Σεφλουδάς, μὲ τὸν ὁποῖο ἐντούτοις νομίζω ὅτι ἔχω ἀρκετὴ πνευματικὴ συγγένεια, ξεχώρισε ἀπ' αὐτὴν καὶ ἀνίφερε στὸ προηγουμένον τεύχος τῆς «Νέας Ἑστίας» μέρη, πολὺ ἐνδιαφέροντα βέβαια, ἀλλὰ πού γιὰ μένα τὰ ἐξαφάνισε ὁ ἀπελπισμένος λόγος πού ἐκεῖνος δὲν τὸν ἐνίωσε νὰ ἔχει ἰδιαίτερη ἐντασί.

Ὅποιος ζητεῖ ἐκεῖνο πού δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι μιὰ ὑπερβολικὴ ἀξίωσις: τὴν τέλεια συνεννόησις, — ἀλοῖμονο, — κυνηγᾷ μιὰ χίμαιρα, ἓνα ἀπραγματοποίητο ἰδανικόν· γιὰ τὸν ὅτι καθεὶς ἀνθρώπος εἶναι μιὰ ὄντοτητα μοναδική, ἀνεπανάληπτη, καὶ ἀπομονωμένη. Ὅποιος δὲν ὑποτάσσεται ἐγκαρτερικὰ στὴ μοῖρα τῆς μοναξιάς, καταδικάζεται τὸν ἑαυτό του στὴ σιωπὴ καὶ στὴ στειρότητα πού εἶναι γιὰ ὅσους εἶναι προορισμός τους νὰ ἐκφράζονται τὸ ὀδυνηρότερον μαρτύριον ἀπ' ἅπαντα τὰ βάσανα τῆς κόλασης.

Α. Θ.

Οἱ Ἅγιοι Ἀποστόλοι

Ἡ Θεσσαλονίκη, ἡ πόλις μὲ τοὺς βυζαντινοὺς θησαυρούς, ἔχει καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τοῦ ἸΔ' αἰῶνος. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, τὰ μωσαϊκὰ καὶ οἱ τοιχογραφίαι τῆς συνθέτουν ἓνα μοναδικὸ ἀριστούργημα χριστιανικῆς τέχνης.

Οἱ φθορὰς τῶν αἰῶνων καὶ ἡ βαναυσότης τῶν ἀνθρώπων ἔκαμαν μεγάλας ζημίας στὶς ἀνεκτίμητες αὐτὲς ἐπιφάνειες. Φαίνεται ὅμως πῶς ἡ καταστροφὴ θὰ σταματήσῃ ἐως ἐδῶ, γιὰ τὴν ἐπιμέλειαν ἀπὸ εἰσήγησιν τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Συγκοπούλου, ἡ Διεύθυνσις Ἀναστηλώσεως τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ἔστειλε τὸν εἰδικὸν γιὰ τὴν στερέωσιν καὶ ἀποκατάστασιν ἔργων βυζαντινῆς τέχνης ζωγράφον κ. Φ. Ζαχαρίου, στοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους.

Ἡ προσπάθεια τιμᾷ τὶς ἀρμόδιες ὑπηρεσίαι, ἀλλὰ πρέπει νὰ σημειώσωμε καὶ τὴν ἐργασίαν τοῦ καλλιτέχνου, ἐργασίαν λεπτὴ καὶ μεγάλῃς εὐθύνης, μὲ ἀποτοιχίσεις καὶ ἐντοιχίσεις, πού, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν εἰδικῶν, εἶνε μὲ τὸν τρόπο ἀντάξιον τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐπιτευξέων στὸν τομέα αὐτόν.

Ἡ στερέωσις τῶν μωσαϊκῶν καὶ τῶν τοιχογραφιῶν ἐκάλυψε μιὰ ἐπιφάνεια 200 τ.μ. περίπου, ἀλλὰ εἴμαστε ἀκόμα στὴν ἀρχήν. Ἀφοῦ ὅμως τὸ Διεθνὲς Συνέδριον τῶν Βυζαντινολόγων θὰ συνέλθῃ στὴ Θεσσαλονίκη, θὰ πρέπει γιὰ πολλοὺς λόγους οἱ ἐργασίαι ὄχι μόνον νὰ συνεχισθῶν στοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους ἀλλὰ καὶ

νὰ ἐπεκταθῶν καὶ στὰ ἄλλα βυζαντινὰ μνημεῖα τῆς πόλεως. Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ δώσωμε στοὺς ξένους τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἔχουμε ἐγκαταλείψει τὰ μνημεῖα αὐτὰ μέσα ἀκριβῶς στὴ βυζαντινὴν μας πόλιν τῆς Θεσσαλονίκης.

Τ.

Ἡ Πραλὶν

Δὲν θὰ ὑπῆρχε ἴσως λόγος ν' ἀπασχοληθῶν οἱ «Ἐπικαιρότητες» τῆς «Νέας Ἑστίας» μὲ τὴν Πραλὶν, δηλαδὴ μ' ἓνα μαννεκέν. Ἀλλὰ ἡ ὡραία αὐτὴ Παρισινὴ — τὸ ὡραιότερον μαννεκέν τῆς Πόλεως τοῦ Φωτός — πού βρῆκε τὸ θάνατον σ' ἓνα τραγικὸ αὐτοκινητικὸ δυστύχημα, στὰ τριάντα τῆς χρόνια, δὲν ἦταν μονάχα ἡ κοπέλα πού, ἀπὸ ἀσημὴ μιντινέττα, εἶχε φτάσει, στὸ δικὸν τῆς τομέα, στὴ δόξα.

Ἡ Jeannine Sagny (αὐτὸ ἦταν τὸ πραγματικὸ τῆς ὄνομα), κόρη ἐμπόρου, ἀφοῦ πέρασε ἀπὸ διάφορα ἐπαγγέλματα, μπῆκε ὡς μαννεκέν στοῦ Λελόν, στὰ δέκα ὀχτῶ τῆς χρόνια. Ἀπὸ τότε ἀρχίζει ἡ θριαμβευτικὴ τῆς καριέρα. Ἡ ἀσημὴ Ζαννίνα παίρνει τὸ ψευδώνυμον Πραλὶν καὶ σὲ λίγα χρόνια, σύμβολον τῆς Παρισινῆς κομψότητος καὶ τῆς ραφιναρισμένης ἀτμόσφαιρας τῶν κοσμικῶν κύκλων, εἶναι τὸ πρῶτον μαννεκέν στοῦ Μπαλμαίν.

Μὲ τὴν γοητευτικὴν ὁμορφίαν τῆς καὶ τὴν φλογερὴν νιότην τῆς παίξει στὸ θέατρο τὴ «Μικρὴ Λιλή» — μιὰ ὀπερέττα — ἐπιθεώρησις — μᾶζι μὲ τὴν Ἐντίθ Πιάφ καὶ πρωταγωνιστεῖ στὸν κινηματογράφον, μᾶζι μὲ τὸν Ζάν Σαμπλόν, στὸ φιλμ: «Ἡ Ζωὴ μὲ τραγούδι» ὅπου ἡ ἐπιτυχία τῆς εἶναι ἐξαιρετικὴ. Ἀργότερα, ἐρωτεύεται καὶ παντρεύεται τὸν ἠθοποιὸν Μισέλ Μορσαι καὶ ἀπ' τὸ ραδιοφωνικὸν σταθμὸν τοῦ Παρισιοῦ διηγείται τὴν ζωὴν τῆς σὲ ἐκπομπὰς ἀληθινὰ χαριτωμέναι. Τέλος, γράφει τὸ πρῶτον καὶ μοναδικὸν τῆς βιβλίον: «Ἀναμνήσεις ἐνὸς μαννεκέν» πού τὸ tirage τοῦ φτάνει στὶς 400.000 ἀντίτυπα! Ἀριθμὸν πού θὰ τὸν ζήλευε καὶ ὁ πιὸ φημισμένος συγγραφέας.

Ἐνα μετῴρον στάθηκε ἡ ὁμορφὴ Πραλὶν στὴν Παρισινὴν ζωὴν καὶ ὁ τραγικὸς καὶ πρόωρος θάνατός τῆς ἔδωσε ἀφορμὴν σ' ὅλον τὸν Τύπον, ἀκόμα καὶ σὲ αὐστηρὰ καὶ ἐγκυρὰ ἐφημερίδας, ὅπως ὁ «Φιγκαρό», ὁ «Κόσμος», «Τὰ Λογοτεχνικὰ Νέα» ν' ἀσχοληθῶν μὲ τὴν προσωπικότητά τῆς.

Γ. Π.

Charles Pilsnier

Ὁ ποιητὴς καὶ μυθιστοριογράφος Σαρλ Πιλνιέ, πού ὁ θάνατός του ἀναγγέλθηκε ἐδῶ καὶ λίγες μέρες, ἦταν Βέλγος τὴν καταγωγὴν, ἀλλὰ ἐγκαταστημένος ἀπὸ χρόνια στὸ Παρίσι. Εἶχε γεννηθεῖ στὶς 18 Δεκεμβρίου τοῦ 1896 καὶ, ὕστερον ἀπ' τὶς γυμνασιακὰς του σπουδὰς, πῆρε τὸ δίπλωμα τῆς Νομικῆς, δίχως νὰ ἐξασκήσῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου παρά γιὰ λίγο καιρὸν.

Ἀπ' τὰ 1917 ὡς τὰ 1928, ὁ Πιλνιέ ἀσπάζε-